

בש"פ 6148/17 - מוטי לייבל נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 6148/17

לפני: כבוד השופט א' שהם
העורר: מוטי לייבל

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו, מיום 9.7.2017, במ"ת 14280-04-17, שניתנה על ידי כב' השופט א' הימן

תאריך הישיבה: כ"ב באב התשע"ז (14.8.2017)

בשם העורר: עו"ד ניר שניידרמן; עו"ד עדן פלוטקין

בשם המשיבה: עו"ד ארז בן-ארויה

החלטה

1. לפניי ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כב' השופט א' הימן), במ"ת 14280-04-17, מיום 9.7.2017, בגדרה נדחתה בקשתו של העורר להורות על הזמנת תסקיר מעצר בעניינו, טרם הכרעה בשאלת הראיות לכאורה העומדות לחובתו.

כתב האישום שהוגש נגד העורר

עמוד 1

1. ביום 6.4.2017, הוגש נגד העורר ונגד שני נאשמים נוספים, כתב אישום לבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו, המחזיק 91 אישומים, כאשר לעורר מיוחסים 52 מאישומים אלה. מכתב האישום עולה, כי הנאשמים הפעילו מערך אתרי אינטרנט ועמודים ברשתות החברתיות, בהם פרסמו, לכאורה, תכנים מכפיישים ובוטים (לעיתים בעלי אופי מיני) כלפי עובדי ציבור ומתלוננים נוספים; פרטים מזהים אודות קטינים שלהם נערכו הליכי משמורת חשאיים; ועוד. לפיכך, מייחס כתב האישום לעורר וליתר הנאשמים, ביצוע מספר רב של עבירות, ובהן: סחיטה באיומים; הטרדה מינית; התחזות כאדם אחר; פגיעה בפרטיות; עבירות מחשב; העלבת עובד ציבור; לשון הרע; ופרסומים מזיקים.

2. בד בבד עם הגשת כתב האישום נגד העורר (הנתון במעצר מיום 27.2.2017), הוגשה בקשה להאריך את מעצרו, עד לתום ההליכים המשפטיים נגדו.

ההליכים בפני בית משפט קמא

3. בהחלטתו מיום 6.4.2017, הורה בית משפט קמא על מעצרו של העורר עד להחלטה אחרת, ועל מינוי סניגור ציבורי לעורר. ביום 7.5.2017, דחה בית משפט קמא את בקשתם של העורר ושל יתר הנאשמים להורות על שחרורם לחלופת מעצר. לנוכח עיכובים במינוי סניגור לעורר, הורה בית משפט קמא לסנגוריה הציבורית להסדיר את הייצוג המשפטי בהקדם. בסמוך לדיון המשך, שהתקיים בבית משפט קמא ביום 16.5.2017, מונה בא כוחו של העורר, מטעם הסניגוריה הציבורית, אשר ביקש דחייה בדיון בעניינו של העורר, לצורך קבלת חומרי חקירה נוספים והיערכות לטיעון. על כן, התקיים ביום זה דיון בעניינם של שני הנאשמים האחרים, ובסיומו דחה בית משפט את טענתם בדבר אי חוקיות מעצרם, בחלוף 30 יום ממועד הגשת כתב האישום נגדם. בית משפט קמא קבע, כי חריגה זו מתחום 30 הימים, נובעת מדחיות שאינן תלויות במשיבה, וכי "אין אדם יכול לגרום לדחיית דיון ובאותה העת לטעון כי זכותו להשתחרר ממעצר בלתי חוקי". בית משפט קמא הוסיף וקבע, כי במקרה דנן מדובר במעצר ארעי, לפי סעיף 21(ד) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים), ומשכך נדרש "ניצוץ ראייתי", אשר קיים במקרה זה.

4. לאחר זאת, ביום 25.5.2017, התקיים דיון בבית משפט קמא בעניינו של העורר. במסגרת זו, הפנה בית משפט קמא להצהרת המשיבה, כי תעביר לידי ההגנה את חומרי החקירה, עד ליום 6.6.2017. באותן הנסיבות טען העורר, כי יש לקיים דיון בשאלת היתכנותה של חלופת מעצר, או להורות על קבלת תסקיר מבחן, עוד טרם שניתנה החלטה בעניין קיומן של ראיות לכאורה העומדות לחובתו, וזאת בהתאם לחריגים שקבע בית משפט זה בבש"פ 1736/13 שיביל נ' מדינת ישראל (8.3.2013) (להלן: עניין שיביל). בית משפט קמא דחה טענה זו, בציינו כי בית משפט זה לא קיבל בקשה זהה, בעניינו של הנאשם 3 בכתב האישום (ראו: בש"פ 3912/17 פלוני נ' מדינת ישראל (12.5.2017)). עוד נקבע, כי העורר אינו נכנס לאותם מקרים חריגים שהוגדרו על ידי בית משפט זה בעניין שיביל, ולפיכך יש "ללכת אחר הכלל ולא אחר החריג". יצוין, כי בדיון שהתקיים ביום 5.6.2017, דחה בית משפט קמא את בקשתו של העורר להורות על שחרורו ממעצר, בשל עיכוב בהעברת חומרי החקירה בעניינו. בית משפט קמא קבע, בהקשר זה, כי מסוכנותו של העורר, כפי שעולה מכתב האישום ומהבקשה למעצר עד לתום ההליכים שהוגשה על ידי המשיבה, אינה מאפשרת, לעת הזאת, לבחון חלופת מעצר בעניינו.

ביום 5.7.2017, התקיים בבית המשפט דיון בשאלת התקיימותן של ראיות לכאורה בעניינו של העורר, כאשר דיון באותו נושא לגבי הנאשם 3 נדחה, לבקשתו, ליום 18.7.2017. יצוין, כי ביום 9.7.2017, התקיים דיון נוסף בעניינו

של העורר, ובסיומו נדחה התיק למתן החלטה, ליום 10.9.2017 שעה 13:00.

הערר

5. בערר שלפניי קובל העורר על החלטתו של בית משפט קמא מיום 9.7.2017, לדחות את מתן ההחלטה בשאלת קיומן של ראיות לכאורה לתקופה של כחודשיים ימים, מבלי לבחון את האפשרות לשחררו לחלופת מעצר. לטענת העורר, מדובר החלטה שאינה סבירה, אשר אינה מתיישבת עם רוחו והוראותיו של חוק המעצרים. זאת, במיוחד לנוכח העובדה, כי העורר נתון במעצר מזה כ-5 חודשים. עוד נטען, כי שגה בית משפט קמא, עת קבע כי העורר, כמו גם יתר הנאשמים, הם האחראים להימשכות ההליכים בתיק זה. כך, לגבי העורר התמשכות ההליכים נגרמה בשל העיכוב במינוי סניגור ציבורי לעורר, ובשל עיכוב בלתי סביר בהעברת חומרי החקירה לידי ההגנה. בנסיבות אלה, טוען העורר כי יש מקום להורות על קבלת תסקיר מעצר, על מנת "לנצל" את תקופת מעצרו, עד למתן ההחלטה בשאלת הראיות לכאורה, לשם צמצום הפגיעה בחירותו. נטען, בהקשר זה, כי הריג שעניינו בחינת חלופת מעצר, עוד טרם מתן החלטה בשאלת קיומן של הראיות לכאורה, מיועד למקרים מעין אלה, כאשר היקף חומרי החקירה הינו רחב, ונדרש זמן רב כדי להכריע בשאלת קיומן של ראיות לכאורה. עוד לטענת העורר, העיכובים "הבלתי סבירים" בתיק זה, מצדיקים בחינת חלופת מעצר בעניינו, או למצער עריכת תסקיר מעצר, תוך ניצול תקופת הביניים.

הדיון בערר

6. בדיון שנערך לפניי, ביום 14.8.2017, חזר בא כוחו של העורר, עו"ד ניר שניידרמן, על טענתו, כי כאשר העורר נתון במעצר מאז חודש פברואר 2017; חומרי החקירה נמסרו להגנה בשלב מאוחר מאוד ועדיין ממשיכים להגיע; המועד המאוחר שנקבע למתן החלטה בנושא הראיות לכאורה; ולנוכח נסיבותיו האישיות של העורר, ישנה הצדקה לבחון, כבר עתה, חלופת מעצר בעניינו. בא כוח העורר חזר והפנה לעניין שיביל, ולמספר החלטות נוספות של בית משפט זה, בהן נקבעו התנאים לחריגה מן הכלל, באופן שתיבחן חלופת מעצר טרם מתן ההחלטה בשאלת קיומן של הראיות לכאורה. לטעמו של העורר, הוא נכנס בגדר אותם חריגים, ולפיכך יש להורות על שחרורו לחלופת מעצר, או להורות על הכנת תסקיר מעצר בעניינו.

מנגד, טען בא כוחה של המשיבה, עו"ד ארז בן-ארויה, כי בשים לב להיקף חומרי החקירה, המועד שנקבע למתן החלטה בשאלת קיומן של הראיות לכאורה, הינו סביר בנסיבות העניין. עוד נטען, כי על פי ההלכה הנוהגת, יש להעדיף את הגישה לפיה תינתן בשלב ראשון ההחלטה בשאלת הראיות לכאורה, ורק לאחר מכן תיבחן היתכנותה של חלופת מעצר. זאת, הן על מנת לשמור על סדר הדברים הנכון, והן משום שההחלטה בדבר היתכנותה של חלופת מעצר, צריכה להינתן על יסוד קיומן של ראיות לכאורה להוכחת האשמה ועל יסוד המסוכנות שעולה מראיות אלה. אשר על כן נטען, כי אין הצדקה להפוך את סדר הדברים, ויש לדחות את הערר.

להשלמת התמונה יצוין, כי במענה לשאלת בית משפט זה, מסרו באי כוח הצדדים, כי ההחלטה בשאלת קיומן של ראיות לכאורה לגבי הנאשם 3 צפויה להינתן, אף היא, ביום 10.9.2017, וכי ההחלטה בעניינה של הנאשמת 1 תינתן במועד מאוחר יותר, שכן שמיעת הטיעונים בנושא זה נדחתה, לבקשתה.

עמוד 3

7. השאלה העולה במקרה דנא, היא, האם בנסיבות עניינו של העורר, יש מקום לדון בהיתכנותה של חלופת מעצר או להורות על עריכת תסקיר מעצר, חרף העובדה שבית משפט קמא טרם הכריע בשאלת הראיות לכאורה העומדות לחובתו?

נציין כבר עתה, כי בהקשר לשאלה האמורה, ניתן למצוא בבית משפט זה שתי גישות עקרוניות. לפי הגישה האחת, ניתן, במקרים המתאימים לכך, לקיים דיון בנושא חלופת המעצר טרם הדיון וההכרעה בנושא התקיימותן של ראיות לכאורה, כאשר ההנחה היא כי כתב האישום משקף את מצב הראיות שברשות המאשימה (עניין שיביל). לפי הגישה השנייה, הדיון בשאלת חלופת המעצר, צריך שיעשה בד בבד או לאחר הדיון במישור הראיות לכאורה. באופן זה, יתקיים הדיון בהליכי המעצר עד לתום ההליכים כ"מקשה אחת". על פי גישה זו, אין למצוא מזר בהנחה המחמירה, לפיה כתב האישום משקף את מצב הראיות לכאורה (בש"פ 8155/13 פלוני נ' מדינת ישראל (2.12.2013) (להלן: עניין פלוני)).

בבש"פ 5467/16 לירז רז נ' מדינת ישראל (14.7.2016) הבעתי את דעתי בנושא זה, בצייני כי:

"נראה בעיני, כי יש להעדיף את הגישה השנייה, לפיה שמור מקומו של הדיון בחלופת המעצר, אך לאחר הדיון בראיות לכאורה. עם זאת, אף אלו המצדדים בעמדה זו, סבורים כי יש לבחון כל מקרה לגופו, ולבית המשפט נתון שיקול הדעת, לסטות מן הכלל ולדון בשאלת חלופת המעצר קודם לשאלת הראיות לכאורה (ראו: עניין פלוני, פסקה 5). בקשר לכך, מוצא אני להוסיף, כי השיקול המרכזי בסטייה מן הכלל כאמור, נעוץ בחלוף הזמן; ככל שהנאשם עצור זמן רב, ואילו הדיון במישור הראיות לכאורה מתארך שלא באשמתו, ייטה בית המשפט למצוא כי יש מקום לדון בחלופת מעצר, למרות שהדיון בראיות לכאורה טרם הסתיים, או אף טרם החל" (שם, בפסקה 8).

8. ובחזרה לענייננו. העורר נתון במעצר מיום 27.2.2017, ומאז הגשת כתב האישום נגדו, ביום 6.4.2017, ועד היום - חלפו כ-4 חודשים. עוד יש לזכור, כי מועד מתן ההחלטה בשאלת קיומן של ראיות לכאורה בעניינו של העורר נקבע, כאמור, ליום 10.9.2017. בנסיבות אלה, גורס העורר כי יש הצדקה לבחון, כבר עתה, היתכנותה של חלופת מעצר, או למצער להפנותו לקבלת תסקיר מעצר. דעתי בנושא זה שונה, כפי שיובהר מיד בסמוך.

עניינו של העורר דומה, גם אם לא זהה, לזה של הנאשם 3, הגם שמוסכם כי האשמות המיוחסות לנאשמת 1 חמורות יותר. לפיכך, אמת המידה, לצורך דיון והכרעה בבקשה דנא, תתבסס על ההחלטה שניתנה בהקשרו של הנאשם 3 (בש"פ 4410/17 זר נ' מדינת ישראל (21.6.2017) (להלן: עניין זר)). בהיעדר הבחנה של ממש בין העורר לבין הנאשם 3, אינני רואה טעם מבורר ליתן החלטות סותרות, במסגרת כתב אישום זה. בעניין זר נקבע, כי אין מקום להיפוך הסדר הנכון, לפיו תיבחן תחילה שאלת קיומן של הראיות לכאורה, ורק לאחר מכן יתקיים דיון בחלופת מעצר אפשרית, בעניינו של הנאשם 3. כאמור, בא כוחו של העורר לא הצביע על כל הבחנה רלוונטית בין העורר לבין הנאשם 3, ונזכיר, בהקשר זה, כי גם לגבי הנאשם 3 צפויה להינתן ההחלטה בשאלת קיומן של ראיות לכאורה, ביום 10.9.2017.

אשר לבקשה להקדים ולהורות על עריכת תסקיר מעצר בעניינו של העורר, סבורני כי אין מקום לקבלה. הטעם

לכך הוא שבנסיבות הרגילות, על תסקיר המעצר להתייחס לקיומן ועוצמתן של הראיות לכאורה, בעת בחינת מסוכנותו של הנאשם, וזאת לצורך גיבוש המלצת שירות המבחן. כאמור, ייתכנו מקרים חריגים, המצדיקים את היפוך הסדר המקובל, אך דומה בעיני כי מקרהו של העורר אינו בגדר חריג, המצדיק החלטה שונה מזו שניתנה על ידי השופט י' דנציגר, בעניין זר.

אשר על כן, הערר נדחה בזאת.

ניתנה היום, כ"ד באב התשע"ז (16.8.2017).

שׁוֹפֵט
